

Ki a nyertes az élelmiszerláncban?

2009. október 29.

A Bizottság konkrét intézkedéseket javasol az uniós élelmiszer-ellátási lánc működésének javítására

A Bizottság közleményt /COM(2009) 591/ bocsátott ki, amelyben az uniós élelmiszer-ellátási lánc működésének javítását szorgalmazza. A mezőgazdasági termékek árainak közelmúltbeli zuhanása, amelyet tartósan magas fogyasztói élelmiszerárak kísértek, aggodalomra adott okot az európai gazdaságnak ebben a kiemelkedő fontosságú ágazatában. A láncot alkotó szereplők közötti kereskedelmi kapcsolatok javítása jelentősen növelni fogja az élelmiszer-ellátási lánc hatékonyságát, s ennek előnyeit végső soron valamennyi szereplő élvezheti majd, beleértve a fogyasztókat is. A 2009. október 28.-án kibocsátott közlemény konkrét, tagállami és uniós szintű szakpolitikai intézkedésekre vonatkozó javaslatokat tartalmaz, amelyek az európai élelmiszer-ellátási lánc működésének hatékonyabbá tételét célozzák.

"Nagyon fontos az élelmiszer-ellátási lánc szereplői, a fogyasztók és a döntéshozók számára, hogy a lánc minden szakaszán növekedjék az árak átláthatósága. Az új európai élelmiszerár-megfigyelési eszköz létrehozásával fontos lépést teszünk ebben az irányban" – nyilatkozta Joaquin Almunia gazdasági és pénzügyi biztos.

Mariann Fischer Boel, a Bizottság mezőgazdaságért és vidékfejlesztésért felelős tagja a következőképpen vélekedett: „Amint azt a tejipari piac legfrissebb fejleményei mutatják, annak az árnak, amit a gazdák kapnak a termékükért, igen gyakran semmi köze sincs ahhoz az árhoz, amit a fogyasztók fizetnek a boltokban. A nemzeti hatóságokkal összefogva meg kell kettőznünk erőfeszítéseinket a termelőktől a fogyasztókig tartó ellátási lánc hatékony működtetése érdekében.”

Az élelmiszer-ellátási lánc fontos ágazatokat ölel fel a mezőgazdaságtól az élelmiszer-feldolgozó iparon át a forgalmazásig. Amellett, hogy ezek az ágazatok az európai munkavállalók több mint 7 %-át foglalkoztatják, közvetlen szerepet is játszanak a lakosság életében, hiszen a háztartási kiadások átlag 16 %-át fordítjuk élelmiszerre. Éppen ezért elengedhetetlen az élelmiszer-ellátási lánc hatékony működése: minőségi és biztonságos élelmiszeripari termékeket kell

kínálnia megfizethető áron.

Az élelmiszerár-változások egy ideje kétségeket ébresztenek az élelmiszer-ellátási lánc megfelelő működésével kapcsolatban. Az élelmiszerek termelői és fogyasztói áraiban nem tükröződött következetesen a mezőgazdasági termékek árainak 2008-ban bekövetkező meredek esése. Az elmúlt hónapok során ez a jelenség különösen a tejágazatra volt jellemző.

A közlemény jelentős, alkupozícióbeli különbségekből és egyenlőtlenségekből fakadó feszültségekre mutat rá a láncot alkotó szereplők szerződéses kapcsolataiban. Hangsúlyozza továbbá az árak átláthatóságának hiányát a lánc minden szakaszán, valamint az áringadozás fokozódását a mezőgazdasági termékpiacokon. Végül rávilágít a belső élelmiszerpiac termékek és tagállamok szerinti töredezettségére.

A feltárt problémák kiküszöbölésére és a rendszer működésének hatékonyabbá tételére a Bizottság a következő javaslatokkal él:

Elő kell segíteni a élelmiszer-ellátási lánc érdekeltjei közötti fenntartható és piaci alapú kapcsolatok kialakítását:

- A Bizottság együtt akar működni a tagállamokkal az alkupozícióbeli egyenlőtlenségekből adódó méltánytalan szerződéskötési gyakorlatok hatékonyabb feltárásában azért, hogy a szereplők tudatosabban járjanak el ezen a téren, az esetleges visszaéléseket pedig könnyebben lehessen jelenteni.
- Szoros együttműködésben a nemzeti versenyügyi hatóságokkal a Bizottság továbbra is részletesen figyelemmel fogja kísérni a láncon belüli versennyel kapcsolatos fejleményeket.

Növeli kell az átláthatóságot az élelmiszer-ellátási láncban:

- A Bizottság közzéteszi az európai élelmiszerár-megfigyelési eszköz első változatát, amely az élelmiszerárak alakulásának könnyebb nyomon követhetőségére szolgál, és felkéri a tagállamokat, hogy hozzanak létre olyan egyszerű hozzáférésű internetes szolgáltatásokat, amelyek alkalmasak a kiskereskedelmi élelmiszerárak összehasonlítására.
- A Bizottság intézkedéscsomagot határoz meg a származékos mezőgazdasági termékek piacának jobb áttekinthetősége érdekében, különös tekintettel az áringadozások és spekulációk visszaszorítására.

Fokozni kell a belső élelmiszerpiac integrációját és az élelmiszer-ellátási láncba tartozó ágazatok versenyképességét:

- A Bizottság felül fog vizsgálni bizonyos, a határon átnyúló kereskedelmet hátráltató környezetvédelmi előírásokat és eredetre vonatkozó címkézési rendszereket.
- A Bizottság ki fogja értékelni az ellátás területi korlátozásának gyakorlatára vonatkozó azon intézkedéseket, amelyekkel a szállítók a kiskereskedőket helyi

beszerzésre „kényszerítik”.

- Ami az elsődleges ágazatot illeti, ki kell vizsgálni, miként volna erősíthető a gazdálkodók alkupozíciója, például termelői szervezetek létrehozása révén, természetesen a tisztességes versenyre vonatkozó szabályok betartásával. Mindezt akár a vidékfejlesztési politika, akár a 2013 utáni közös agrárpolitika keretében meg lehetne valósítani.

A javaslatok terén elért előrehaladásról a Bizottság 2010 végéig fog jelentést készíteni. Tekintettel arra, hogy e kezdeményezések szempontjából döntő jelentőségű az érdekeltek és a tagállamok bevonása, a Bizottság javasolja, hogy az élelmiszer-ellátási láncsal kapcsolatos vitafórum megteremtése érdekében bővítsék ki az élelmiszeripar versenyképességével foglalkozó magas szintű csoport taglétszámát, státuszát és mandátumát.